

věřitele je zákonným požadavkem i v případě odporovatelnosti podle § 2 čis. 3 odp. řádu, i v případě § 7 odp. řádu (vzdání se dlužníka dědictví po manželce). Otázka, zda byl právním jednáním, jemuž se odporuje, zkrácen dlužníkům věřitel, jest otázkou právní (rozh. čis. 4546 sb. n. s.). Pro její posouzení jest rozhodnou doba, kdy se odporuje, a jde o poškození tehdy, skýtá-li odpor proti právnímu jednání věřiteli možnost zásahu na dlužníkovo jmění s nadějí na uspokojení a je-li tedy odporování způsobilé přivoditi buď úplné nebo částečné uspokojení odporujícího věřitele (rozhodnutí čis. 5185 a 8280 sb. n. s.). Průvodní břemeno stíhalo po té stránce, pokud šlo o případ § 2 čis. 3 odp. řádu žalobce a pokud šlo o případ § 7 odp. řádu žalovaného. Nižší soudy sice vyslovily v důvodech, že jsou v souzeném případě dány veškeré náležitosti odpůřčího nároku, avšak zvlášť se otázkou, zda došlo, či nedošlo odporovatelným jednáním ke zkrácení věřitelů, nezabývaly, ač dal k řešení otázky té podnět i žalobce tvrzením, třebas jen povšechným v žalobě, »že právní jednání dlužníkovo má za následek zkrácení jeho věřitelů«, i žalovaná tvrzením v protokolu, »že nemovitosti, které převzala od dlužníka, po případě z pozůstalosti Filomeny P-ové jsou úplně předluženy«. Tím byla však odňata dovolacímu soudu nejen možnost přezkumu, nýbrž i možnost rozhodnutí, ana scházejí v rozsudku nižších soudů skutková zjištění, jak pro názor žalobcův tak pro názor žalované. Řízení obou nižších soudů jest tudíž po té stránce vadné s hlediska § 496 čis. 2 a 3 c. ř. s. a 513 c. ř. s.

Čís. 12158.

Osmihodinná pracovní doba (zákon ze dne 19. prosince 1918, čis. 91 sb. z. a n.).

Pokud postačí žalobcův přednes k opodstatnění žalobního nároku na odměnu za práci přes čas s hlediska bezdůvodného obohacení zaměstnavatele i s hlediska poškození zaměstnance.

Z toho, že smluvní nárok na odměnu za nedovolené práce přes čas nemůže býti opřen o zákon čis. 91/1918 sb. z. a n., ještě nikterak neplyne, že by se zaměstnanec nemohl vůbec domáhati na zaměstnavateli náhrady toho, oč byl připraven svémocným prodlužováním zákonné pracovní doby zaměstnavatelem. Zaměstnanci zbývá i při nedovolených pracích přes čas, by se domáhal náhrady pro bezdůvodné obohacení zaměstnavatelovo a pro své poškození. K opodstatnění takového nároku na náhradu postačí průkaz, že se zaměstnanci nedostalo od zaměstnavatele za vykonané přesčasové práce náležité odměny a že na jeho úkor byl jimi zaměstnavatel bezdůvodně obohacen. Výši odškodného může soud určití podle § 273 c. ř. s., při čemž jest uvážiti, zda nebyly nedovolené práce přes čas přiměřeně odměněny již v měsíčním platu pokud se týče v měsíční remuneraci úhrnkově (paušálně), pokud se týče, zda-li tím, co bylo žalobci za jeho přesčasové práce zapláceno, byly tyto práce přiměřeně odměněny, čili nic.

Žalobu, již se domáhal zaměstnanec na zaměstnavateli zaplacení odměny za práci přes čas, procesní soud první stolice zamítl. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by o žalobcovu odvolání dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Prvý soud zamítl žalobu, jakž plyne z jeho rozsudkových důvodů, nejen proto, že úmluvu o zvláštní odměně za práci přes čas nepovažoval za prokázanou a platně sjednanou, nýbrž i proto, že se mezi stranami stalo ujednání tvrzené žalovanou, že žalobce obdrží místo odměny za práci přes čas přídavek 100 Kč měsíčně, že žalobce pak dostával odměnu za práce přes čas již v měsíčním platu, v měsíční remuneraci, a že přijímal celkovou mzdu, zahrnující v sobě i odměnu za práci přes čas. Odvolací soud se s těmito důvody, jež vedly první soud k zamítnutí žaloby, náležitě nevypořádal, ač byly v odvolání žalobcem napadeny. Ve svém rozsudku uvedl odvolací soud, že pokulhává úsudek prvního soudu, že žalobce neměl úmysl žádati odměnu za práci přes čas, a prohlásil dále, jen všeobecně a neuváděje pro to důvody, že nelze souhlasiti s odůvodněním napadeného rozsudku, ale přes to rozsudek ten potvrdil, vycházející z názoru, že žalobní nárok na odměnu za práci přes čas byl žalobcem vyvozován jen ze smlouvy, že však smlouva žalobcem tvrzená byla nicotná podle § 879 obč. zák. a že o splnění nicotné smlouvy nelze žalovati. Svůj názor o nicotnosti této smlouvy odůvodnil odvolací soud jen tím, že nebylo ve sporu tvrzeno, že ke konání práce přes čas bylo v tomto případě uděleno povolení příslušného úřadu podle § 6 zákona ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n. Posléze projevil odvolací soud názor, že by žalobní nárok s n a d mohl obstáti, kdyby bylo žalováno z důvodu obohacení podle § 1041 obč. zák., nebo z důvodu náhrady škody, ale že se žalobce snažil postavití svůj nárok i na tento základ teprve v odvolání, takže prý je to podle § 482 c. ř. s. nedovolená novota. Dovolatel především právem vytýká, že předpoklad napadeného rozsudku, že ke konání práce přes čas nebylo v souzeném případě uděleno povolení příslušného úřadu podle § 6 zákona čís. 91/1918 sb. z. a n., nemá opory ve spisech. Žalobce tvrdil v řízení první stolice, že vykonal pro žalovanou 566 hodin práce přes čas a že mu za tuto mimořádnou práci nebylo zaplaceno, ač mu za ni byla slíbena mimořádná odměna. Žalovaná se bránila proti žalobnímu nároku v podstatě tvrzením, že bylo žalobci za práce přes čas, pokud je konal, řádně zaplaceno přídavkem 100 Kč měsíčně. O tom, zda byly přesčasové práce, za něž žalobce požaduje odměnu, povoleny příslušným úřadem, čili nic, nebylo však ve sporu stranami nic předneseno. Z nedostatku skutkového přednesu stran o této otázce nelze ještě, jak činí odvolací soud, usuzovati, že šlo o přesčasové práce zákonem zakázané a že se proto úmluva stran o odměně za ně, byla-li učiněna, přičila zákonnému zákazu a byla podle § 879 obč. zák. nicotná. Odvolací soud pochybil dále v tom, že prohlásil za nedovolenou novotu (§ 482 c. ř. s.), pokud žalobce v odvolání opodstatňoval žalobní nárok též poukazem na právní důvody bezdůvodného obohacení a ná-

hrady škody. Jest sice správné, že žalobce v řízení v první stolici tvrdil, že mu odměna za práci přes čas byla slíbena a že se o tom dohodl s ředitelem M-em. Ale nelze přehlížeti, že kromě toho přednesl žalobce v žalobě i za jednání v první stolici a nabídl o tom důkazy, jež byly také provedeny, že vykonal pro žalovanou jako svou zaměstnavatelku uložené mu práce přes čas, za něž neobdržel zaplacení, a proto se domáhal na žalované, by mu za ně zaplatila. Tento jeho přednes postačí jako žalobní důvod k opodstatnění žalobního nároku jak s hlediska bezdůvodného obohacení zaměstnavatele, tak i pro poškození zaměstnancovo, kdyby ovšem bylo prokázáno, že šlo o přesčasové práce zákonem zakázané. Podřaditi tento žalobní důvod pravidlu právnímu je věcí soudu, jenž není při tom vázán právním stanoviskem žalobcovým (viz rozhodnutí č. 463 sb. n. s.). Poukazoval-li tedy žalobce v odvolání k tomu, že mu přísluší nárok proti žalované i tehdy, šlo-li o nedovolené práce přes čas, a to jako náhrada pro bezdůvodné obohacení žalované a pro poškození žalobcovu, nelze v tom spatřovati nedovolenou novotu podle § 482 c. ř. s. K tomu jest ještě připomenouti, že podle ustálené judikatury nejvyššího soudu (rozhodnutí č. 8717, 8818, 10.226, 10.504 sb. n. s.), zaručuje zákon č. 91/1918 sb. z. a n. v § 6 odst. (3) a § 7 odst. (4) »zvláštní odměnu« jen za dovozené hodiny přes čas, nikoliv též za práce konané proti zákazu § 1 odst. (1) téhož zákona. Ale z toho, že smluvní nárok na odměnu za nedovolené práce přes čas nemůže býti opřen o zákon č. 91/1918 sb. z. a n., neplyne ještě nikterak, že by se zaměstnanec nemohl vůbec domáhati na zaměstnavateli náhrady toho, oč byl připraven svémocným prodlužováním zákonné pracovní doby se strany zaměstnavatele. Zaměstnanci zbývá i v případě nedovolených prací přes čas, by se domáhal náhrady pro bezdůvodné obohacení zaměstnavatelo a poškození zaměstnancovo. K opodstatnění takového nároku na náhradu postačí, prokáže-li se, že se zaměstnanci nedostalo od zaměstnavatele za vykonané přesčasové práce náležité odměny a že na jeho úkor byl jimi zaměstnavatel bezdůvodně obohacen. Výši odškodného může pak soud určit podle § 273 c. ř. s. Podle toho, co bylo uvedeno, neobstojí důvody, z nichž odvolací soud považoval zamítnutí žaloby za oprávněné, ale dovolací soud nemůže rozhodnouti ve věci samé, protože odvolací soud, vycházeje z mylných názorů právních, nepřezkoumal rozsudek soudu první stolice ve všech směrech v odvolání uplatněných (§ 462 c. ř. s.) a nezjednal ani bezpečný skutkový základ pro rozhodnutí ve věci samé. Odvolací soud poukázal sice na zjištění prvního soudu, že se v továrně žalované firmy pracovalo v roce 1928 po delší dobu ve dvou směnech, ale při tom se nevypořádal s dalšími vývody odvolání, že se paušál 100 Kč měsíčně nevztahoval na onu mimořádnou dobu, kdy práce v závodě byla rozšířena na 16 hodin denně (ve dvou směnech). Dále nepřezkoumal odvolací soud ve svém rozsudku názory soudu první stolice, v odvolání napadené, že žalobní nárok není odůvodněn proto, že žalobce dostával odměnu za práce přes čas již v měsíčním platu, pokud se týče v měsíční remuneraci a že přijímal mzdu v celém objemu jako mzdu celkovou zahrnující v sobě i odměnu za práce přes čas, a že by šlo o mentální rezervaci, kdyby žalobce tuto mzdu přijímal v úmyslu, že se po vystoupení z práce bude dožadovati zvláštní odměny za práci přes čas. Po

skutkové stránce se odvolací soud nevyslovil vůbec o tom, zda považuje za zjištěno, že žalobce pracoval přes čas a že přesčasových hodin bylo 566, což prvý soud »připouští«, neuvedl dále, zdali přejímá zjištění prvního soudu, že bylo mezi stranami ujednáno, že žalobce obdrží místo odměny za práci přes čas přídavek ke mzdě 100 Kč měsíčně, a že žalobce mzdu i s tímto přídavkem přijímal. Bude proto především třeba, by si odvolací soud zjednal základ pro zjištění, zda-li práce přes čas, o něž tu jde, byly příslušným úřadem povoleny, čili nic. Jde-li o práce dovolené, bude na odvolacím soudě, by přezkoumal rozsudek prvního soudu v tom směru, zdali došlo k úmluvě stran (učiněné výslovně nebo mlčky podle § 863 obč. zák.) o paušalování odměny za práci přes čas a zdali se žalobci dostalo za ně zaplacení podle tohoto ujednání. Jde-li však o práce zákonem zakázané, o nichž by smlouva byla nicotnou (§ 879 obč. zák.), bude třeba ještě s právního hlediska bezdůvodného obohacení uvážiti, na skutkovém základě, jež si odvolací soud přezkoumáním prvního rozsudku v mezích § 462 c. ř. s. a podle § 498 c. ř. s. zjedná, zdali nebyly nedovolené práce přes čas přiměřeně odměněny již v měsíčním platu pokud se týče v měsíční remuneraci úhrnkově (paušálně), po případě — nešlo-li o úhrnkovou mzdu — zdali tím, co bylo žalobci za jeho přesčasové práce žalovanou zaplaceno, byly tyto práce přiměřeně odměněny, čili nic, a podle toho rozhodnouti, zdali a pokud jimi byla žalovaná bezdůvodně obohacena ke hmotné škodě žalobcově. (Viz rozhodnutí čís. 8560, 8561, 8717, 8818, 9817, 10.226 a 10.504 sb. n. s.)

Čís. 12159.

Přednostnímu pořadí výdělkové daně a poplatků jí na roveň postavených nevádí za všech okolností, že jen fysická část knihovního tělesa jest věnována výdělečnému podniku majitele a pro podnik ten zařízena.

Nedoplatkům příspěvků nemocenského, invalidního a starobního pojištění přísluší přednostní zástavní právo, slouží-li větší část knihovního tělesa stavebnímu podniku majitele.

Věcné ručení za výdělkovou daň nepostihuje celou nemovitost, patří-li majiteli výdělečného podniku jen spoluvlastnické právo k ideální části nemovitosti.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1932, R II 448/32.)

V exekuční věci Okresní nemocenské pojišťovny v Ž. proti manželům Cyrilu a Idě R-ovým byla ve dražbě prodána nemovitost jsoucí ve spoluvlastnictví manželů R-ových. Soud první stolice přikázal Okresní nemocenské pojišťovně v Ž. v přednostním pořadí nedoplatky na pojistných premiích pojištění nemocenského, starobního a invalidního. K rekursu knihovních věřitelů, mezi nimi i firmy B., změnil rekursní soud napadené usnesení v ten rozum, že se k pohledávkám Okresní nemocenské pojišťovny v Ž. v přednostním pořadí nepřihlíží.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu Okresní nemocenské pojišťovny změnil usnesení obou nižších soudů potud, že přikázal pohledávky Okresní nemocenské pojišťovny v Ž. v přednostním pořadí k vyrovnání hotovým zaplacením jen z polovice nejvyššího podání, docíleného za polovici nemovitosti, patřící Cyrilu R-ovi.